

Balázs Dénes nyomában a Föld körül - 3276 expedíciós nap

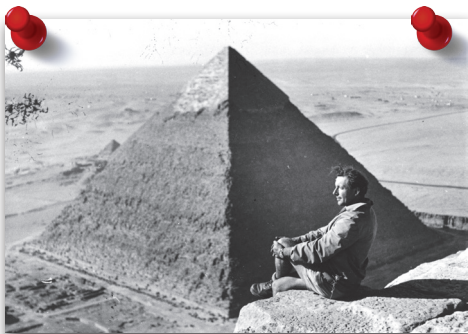
Dr. Balázs Dénes (1924–1994) a Magyar Földrajzi Múzeum alapítója a magyar **geográfia** egyedülálló, rendkívüli akaraterevel megáldott személyisége volt. A székely származású kutató Kőrösi Csoma Sándort tekintette példaképének. Székely (kászonimpéri) származású apa és rimaszombati származású anyja gyermekeként született Debrecenben 1924-ben. Már fiatalon vonzotta a természet megismerése, és 1942–1943-ban két nagy kerékpártúrát tett az akkori Magyarországon, melyek során 5200 kilométert biciklizett, és eljutott többek között Székelyföldre is, meglátogatva az apai rokonságot.

1943-ban a Debreceni Dohánygyárban kezdett dolgozni, majd 1944-ben behívták katonának. A frontszolgálatot sikerült elkerülnie, de hamarosan szovjet hadifogságba esett és három évig végzett kényszermunkát a szumgaiti munkatáborban.

Hazatérve a Kőbányai Dohánygyárban dolgozott, ezért édesanyjával együtt Érdligetre költözött. Budapesten kapcsolódott be a **Kinizsi Sportkör** természetjáró mozgalomba. 1954-ben húszfőnyi csapatával feltárta az Aggteleki-karsztvidéket, az Égerszög közelében levő **Szabadság-barlangot**. 1957-ben a Vecsembükki-fennsíkban kutatott, majd a következő évben a **Mészégető-zsombolyt** tárta fel nyolc fős kutatócsoportjával. 1956 januárjában megindította a háború utáni első barlangászati folyóiratot, Karszt- és Barlangkutatási Tájékoztató néven.

1959–1962 között esti tagozaton elvégezte az ELTE földrajz szakát. Ezt követően Balázs Dénes már nem csak hazai, hanem külföldi karsztterületek kutatását is végezte. Expedíciós útjainak száma 14 volt, összesen **3276 nap**. Az utazás azonban a kommunista rendszer időszakában nem volt egyszerű. Útlevélhez jutni külön engedéllyel lehetett és mindenkinek megszabott valuta-kerete volt, ami igen szűkös megélhetést biztosított volna Balázs Dénes számára utazásain. Azonban Balázs Dénes szakmai kapcsolatai révén, illetve a külföldön élő magyarok felkutatásával nagyon leleményes módon tudott eljutni távoli helyekre. Így vált lehetségessé, például, hogy Amerikát Alaszkától a Tűzföldig öt dollárral a zsebében járta be.

Karsztkutatásainak egyik legjelentősebb területe a Dél-kínai-karsztvidék volt, ahová volt alkalmá kétszer is eljutni (három évtized különbséggel) és ahol számos barlang feltérképezése az ő nevéhez kötődik. Kína mellett a világ számos

Balázs Dénes Egyiptomban

karsztterületére sikerült még eljutnia: a Közel-Kelet, Libanon, Indonézia, a Fülöp-szigetek, Srí Lanka és Madagaszkár karsztos vidékeit is bejárta.

A világot járva azonban nem csak karsztterületekre jutott el. Négy kontinens sivatagában járt, melyek közül a Magyar-Lengyel Szahara-expedíció volt a legeredményesebb. Az 1967–1968-ban szervezett négytagú expedíció tagjai (Balázs Dénes, Csekő Árpád, Martinovich Sándor, Dobieslaw Walknowski) egy lengyel kamionnal szelték át a Szaharát

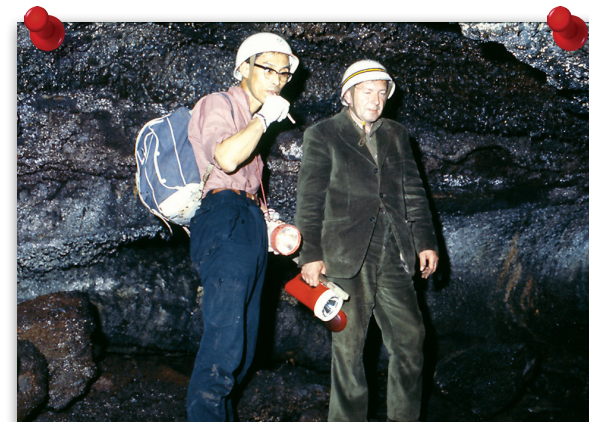

A Magyar-Lengyel Szahara
Expedíció tagjai (balról jobbra:
Dobieslaw Walknowski,
Balázs Dénes, Martinovich Sándor,
Csekő Árpád)

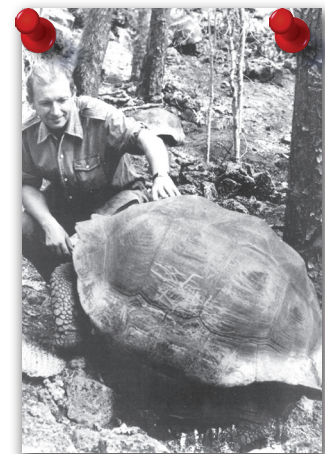
Tripolitól Fort Lamyig. Az expedíció során megfigyelte a sivatagok felszínformáit, méréseket végeztek, eljutottak a Bardai-oázisba és a Tibeszi-hegységbe is. Majd Doualában kettévált a csapat. Balázs Dénes Csekő Árpáddal tovább folytatta a tanulmányutát, és sikeresen bejárták Kelet-Afrika országait. Ekkor lehetett részese Balázs Dénes a fang törzs m'biri szertartásának, melyen nem törzsbéli ember csak nagyon ritkán vehetett részt.

Amazónia című művében, már 1987-ben felhívta a figyelmet az **őserdők** mérhetetlen pusztítására. Többször is járt őserdei területeken, melyek során az addig igen vadnak és veszélyesnek vélt amazonasi waika törzset is felkereste. Elsőként számolt be magyar nyelven életmódjukról cikkeiben, könyvben.

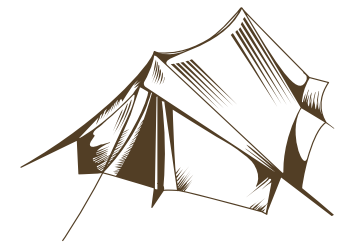
Két Föld körüli utazást is tett Balázs Dénes. Első **világkörüli útja** során 1977–1978-ban eljutott Grönlandra, majd Venezuelába. Ezután a közép-amerikai földhíd országait járta végig, majd Új-Zéland és Ausztrália következett. 1984–1985-ben **második Föld körüli útja** során érintette a Kanári-szigeteket, Kanadát, majd újra bejárta Dél-Amerikát. Ezután Új-Zéland, majd Új-Kaledónia, Vanuatu és a Salamon-szigetek következtek és újra ellátogatott Új-Guineára is.

Dénes egy lávabarlangban (Japán)

Balázs Dénes egy
galápagosi óriásteknőssel

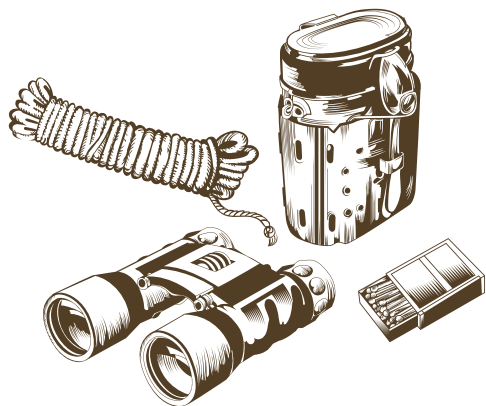

Balázs Dénes a busmanoknál

Balázs Dénes utazásai során értékes kőzet-, növény- és állattani gyűjtést is végzett (számos új talaj- és barlanglakó fajt fedeztek fel a hazaküldött mintákban), de számos néprajzi tárgyat is gyűjtött és mindenfelé kutatta a magyar utazók és földrajzszakosztók emlékeit. Az összegyűjtött értékes anyagok alkották a **Magyar Földrajzi Múzeum** gyűjteményének alapját, melynek megalapítását végül 1983-ban engedélyezték. A múzeum évkönyve a Földrajzi Múzeumi Tanulmányok életre hívása is az ő nevéhez fűződik.

27 könyvből öt idegen nyelven is napvilágot látott. Szakcikkeinek, kisebb írásainak száma megközelíti a hatszázat. Aktív tagja volt a Magyar Földrajzi Társaságnak és alapítója a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulatnak.

Balázs Dénes expedícióinak elengedhetetlen társa, a piros hátizsák

Balázs Dénes a Húsvét-szigeten

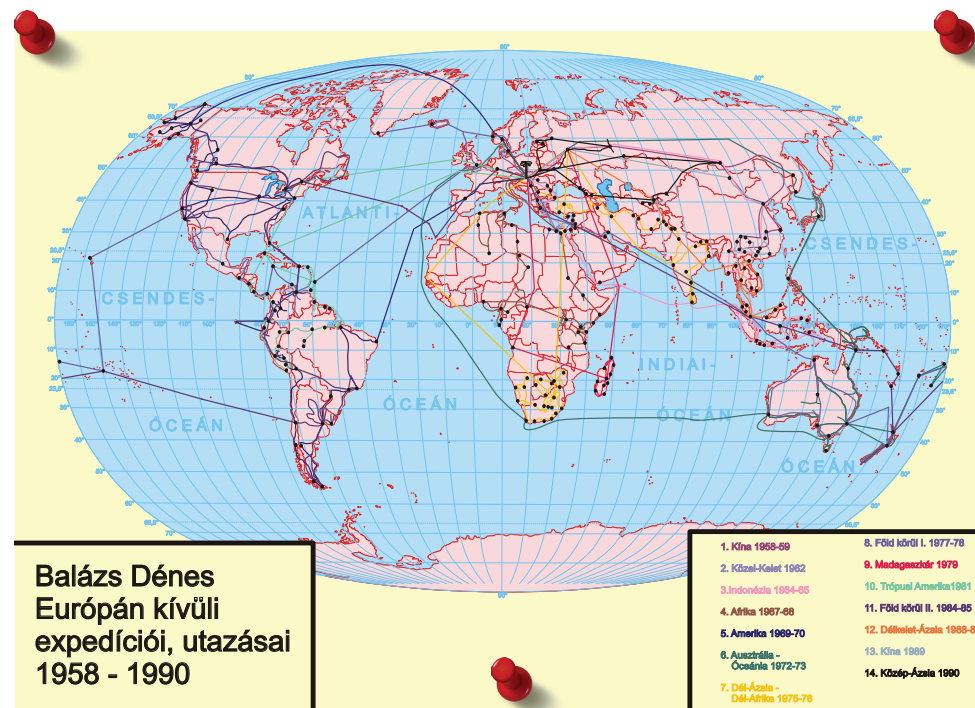

SZÓMAGYARÁZÓ:

Geográfia: A Föld felszínével, a felszín egyes formáival, éghajlati viszonyaival, a rajta lévő növény- és állatvilág elterjedésével és az ember Föld felszínét átalakító tevékenységével foglalkozó természet-tudomány.

Karszt: Üregesedő kőzettest, amely a csapadékot jól vezeti, és ezért belsejében ennek következtében barlangok, üregek képződnek. Anyaga főleg mészkő, kevésbé jellemzően dolomit.

Zsomboly: Lefelé táguló, olykor 100 méter mély, aknaszerű barlang. Karsztos hegységekben fordul elő.

Balázs Dénes Európán kívüli expedíciói, utazásai 1958 - 1990

Balázs Dénes Európán kívüli expedícióit bemutató térkép